

د زسعادته باب عالی جوارنده
داره مخصوصه

محل اداره:

مسئله حقوق

اخطار:

مسئله موافق آثار جدیده مع المنو
قبول اولیور
درج اندیشه آثار اعاده اولیور

دیر، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطالع کرک سیاسی و کرک اجتماعی در مدنی احوال و شئون اسلامیه و بحث ایمن و هفته در نشر انور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری:

ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

درسعادته نسخه سی ۵۰ پاره در

سنه لکی

التی آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	۶۰۵	۳۰۵	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرانق

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۱۳۲۴

قبیله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد: ۷۱

۱ محرم ۱۳۲۸ بختبه ۳۱ کانون اول ۱۳۲۵

اوچنچی جلد

بر مصاحبه

لکن اقسام رفقادن بریله کوریشور ایدک. سوز بالناسبه سورۀ شریفه انعامده کی استعید بالله «ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین» آیت کریمه سنه انتقال و بینم زده بو آیت کریمه نك مدلول منیفی اوزرینه بر مباحثه جریان ایتدی. بو مباحثه علمی بر مباحثه اولیوب عقلی بر مناظره اولدیغندن ارام زده قالمق لازم کلیر ایدی. بولزومی حس ایتمکه برابر شوسطرلری قارالامقدن کندی می آلامدم. مصاحبت جاریه نك علی وجه التلخیص تحریرندن شومقاله وجوده کدی، بحث مهم، بضاعه مفقود اولدیغندن خطیائتمک حسن نیتمه باغشلا نمنی قارئین کرامک سعه مروتلرندن بکلرم.

رفیقم دیدی که: — شو آیت کریمه نك مدلول منیفه نظراً انفس و افاقده جزوایات و کلیاتندن نه وارسه کافه سی قرآن یم الشانده موجود اولمق لازم کلیر. حالبوکه مفرداتی تعداده عمر بشر کفایت ایتین بو قدر اشیان قرآنده قاج دانه سی مذکور؟ قرآنک هیئت مجموعه سنه مدققانه بر نظر عطف ایدمک اولور ایه نك محتویاتنک اخبار و قصصندن، تبشیر و انذاردن، معاملات متعلق احکامدن عبارت اولدیغنی کوریرز. قرآنده شو تعداد اولنان شیلردن بشقه برشی یوق. بدایت نزولندن بو آنه کلاجه یه قدر بر جوق شیلر کشف اولندی، بر جوق حقیقتلر میدان چیقدی، بونلری قرآنک نرسنده بوله جغز؟ بو آیت کریمه نك معناسی بونلره اتصال تشمیل ایدمک کز؟ واقعا بعض کیمسه لر کشفیات جدیدیه قرآنده اشارت بیورلمشدر، اما بز کوره میورز، ا کلاجه میورز، دیورلر. از جمله سورۀ «یس» ده «وخلقنا لهم من مثله ما یرکبون» آیت کریمه سنده واپورلر، شمند و فرلر، اوتوموبیللره و سائر یه اشارت واردر. دیورلر. کذا بدایت خلقتده

ارضک شمسدن بر جزو اولدیغنی، بعد زمان اندن آریلوب فضاده شمسک توابعندن اولمق اوزره بر جرم مستقل هیئتنده دوران ایتدیکنی (ان السموات والارض کانتا رتقا ففتقناها) آیت کریمه سنندن استدلال ایتدکلری کبی دها بونلره مشابه بر جوق استدلالنده بولنیورلرایسه ده بوکی تأویلات و استدلالات وجدانه قناعت ویرمیور، قلبی اسکات ایتیمور، دیدی.

جواب اوله رق دیدم که: — اورته یه ینه بر مسئله چیقاردک. جواب ویرسم سوز اوزایه جق ویرمه سه م سنی تصدیق ایتدیکم ه ذاهب اوله جقسک. بی مشکل موقعده براقدک.

— اعتراضی جوابسز براقیرسه ک طبیعی فکرمی تصدیق ایتش اولورسک مادام که تصدیق ایتیمورسک، دیمک که ردینه مقتدرسک شو حالده جواب ویر. ویره جکک جوابلر احتمال که قناعت بخش وجدان اولورده، بنده دفع شبهه ایتش اولورم.

— بن بوم مسئله ده سوز سویلک صلاحیتی حائز دکم. آنجق غیرت دینیم بکا بوقیدی بر طرف ایتدیره جک، بوعدم صلاحیت بی سوز سویلکدن منع ایدمه یه جک. چونکه صوصارسم هم عقلک حکمنی تعطیل، همده سنی تصدیق ایتش اوله جقم. بونک ایکسیده بن المذن کلیمه جک. علمده راجل اولدیغ ایچون جوابده عاجل اولما قلم اقتضا ایدردی. نه چاره که غیرتم بوکا مانع اولیور. ذهنمه توارد ایدن شیلری سویلیه جکم قبول ایدرسه ک فیه، ایتزسه ک اوده سنک بیله جکک شی. یالکز سویلیه جکم سوزلری استطرادی اعتراضات ایله کسوب شیرازۀ افکارمی بوزمه، سلسله محاکماتی دولاشدیرمه، اعتراضک وارسه سوزمی بیتزدکدکن صکره درمیان ایت.

اولا بوایت کریمه ده کی «کتاب مین» دن مقصد لوح محفوظ

وعلم الهیدر . قرآنك یالكز معنای ظاهریسنی الانلر کتاب میسندن مقصد قرآنلر دیورلرلر . بختی یورلندن یورچك موجب تطویل اولور . بژده معنای اخیری آلامده دیکرلرلرلر صرف نظر ایدلم . چونكه اوتهکی معنای الاچق اولور ایسهك جوابه محل قلماز ، اعتراض کندی کندینه منافع اولور . اول شوراسی معلومکز اولسونکه قرآنلر ارادیکنز شیرلی ارامق وجهاً من الوجوه طوغری دکلدلر . دیدیککز طرزده بر کتاب کتاب منزل سماوی دکل ، اولسه اولسه بر قاموسالعلوم اوله بیلیر . واقعاً قرآن کریم علوم اولین و اخیری جامعدلر . اما سزك دیدیککز طرزده دکل . ارزو ایتدیککز شیرلی محصول فکر بشر اولان اثار مدونهده بوله بیلیرسکز . کتابالله او اثاره مقیس اورتیبه تابع دکلدلر ، واوله ماز . انك اسلوب ، طرزى ترتیبی رحمانیدر انسانی دکل .

ثانیاً قرآن عظیم الشانلر - یوقاریده سوبلدیککز وجهله ایدیلان استدالات - نه اولورسه اولسون ینه استدلاللر . یعنی برنوع ظن برنوع حکم عقلیدر . اوله بیلیرکه حقیقه تماس ایدر . اوله بیلیرکه ایتمز . بو بحثك تفصیلی علمای کرامه براقلمده بختی کندی نقطه نظر مزدن یوریدهلم . ذاتاً بحثمک بر بحث عالی اولوب ، عقلی بر مناظردهن عبارت اولدیغنی سوبلش ایدك . شایان مواخذه اولسهق بيله بو قید ، مواخذمک بر درجهیه قدر شدتی تخفیف ایدر .

اولا دست ایجاد بشردن چیقان اثار صنعتك طبیعتده وجودی نه ایسه انفس و افاقدهکی جزویات و کلیاتك قرآنلر موجودیتیده اودر . یعنی طوغریدن طوغری به قدرت فاطرمک ید ابداعندن چیقمان مصنوعات بشریه باعتبارالاساس والعناصر فصل عالم طبیعتده موجود ایسه شرف کشفی نوع بشركمابه مباهاتی اولان حقایق مادیه و معنویهده باعتبارالاساس والعناصر اولهجه قرآنلر موجوددر .

انسان النندن چیقان لایعد ولا یحصی اثارى اساسلری اعتباریه طبیعتده یوقدر دیه بیلیرمی یز ؟ شبهه یوق که دیه میز . بو بوله اولدیغنی کبی او عناصر ابتدائییه انسانلرک النده الدقلری صور واشکال مختلفهیه نظرآعالم طبیعتده ارامغه قالمشهمزده غریب اولور . فکر می براز ده ایضاح ایدیم شمدی مثلاً بر زرهللی ، بر شمدوغری ، بر غراموفونی ، بر الکتریک ویا تلغراف جهازینی طوغریدن طوغری به عالم طبیعتده بوله مدق دیه بونلرک طبیعتدن خارج اولدیغنی بشقه بر عالمك محصولی بولندیغنی قبول و تصدیق ایده بیلیرمی یز . بونلر هانکی شکله ، هانکی صورلرله اولورلرله اولسونلر ، نقدر دقایق عجبیه صنعتی محتوی بولورلرله بولسونلر ، طبیعتده موجود اولان عناصر مختلفهك قوه فکریه بشریه ایله تلفیق وتنسیق وبرر اسم ایله توسیم ایدلمش صور واشکال مختلفه سندن بشقه بر شی دکلدلر .

نتکیم بونلر فنا یاب اولدقدن صکره ینه اصللرینه رجوع ایدرلر . کلدکلری یره کیدرلر . اوله ایسه بونلرک عالم طبیعتده مجملی عالم فکر بشرده تفصیلی موجود ایمش دیمک اولور . عقلاً تحدید مقداری ایچون امکان متصور اولمان مصنوعات بشریه باعتبارالاساس عالم

طبیعتده فصل موجود ایسه کافه حقایق مادیه و معنویهده قرآن کریمده اولهجه موجوددر .

شوراهه کوره بو آیت کریمهك مدلول منیفی تفصیلی دکل اجمالی اولمش اولور . اگر تفصیلی اولسنه مراد الهی تعلق ایدیدی المزمدهکی قرآن عظیم الشان نسخه معظمه سنك حجم حاضری بیک کره بیوک اولسی لازم کلیرایدی . جناب حق انسانده عالم اکبری فصل منظوی قلدیسه حکم لایحصای الهیه سنیده قرآن عظیم الشانده اولهجه منظوی قلمشدر .

نتکیم سوره کهمدهکی : معانی قرآنیهك ، حکم جلیله سبحانیهك صحائفه تحریری ایچون دکزلر مرکب اولسه ، اومعانی ، او حکم بیتندن اول ، دکزلرک بیتهجکی ، انلرک بر مثلی ده کتیرلرله ینه تحریر و اتمامنه کفایتساز اولیهجنی معناسی متضمن اولان آیت کریمه بلکه قرآن عظیم الشانك شو تفصیله کوره مجمل ، فقط استنباط تفصیل حقایق ایچون مؤمنینک مراجعتگاه یکانه لری اولان بر خزینه لاتفنای عرفان هر دو جهان اولدیغنه اشارتدر .

بو آیت کریمه تفصیل علم الهینک علی وجه الانفراد بیلدیرلرلرکنه بوتفصیلک قرآن عظیم الشانده یا صراحة ویا دلالة بیان بیورلمش اولدیغنه دلیل اوله بیلیر .

بوراده براعتراض وارددر . مثلاً بری چیقوب دیسه که : اوت مادام که اوله در یچون جناب حق بزم ایچون بیلنمی لایداولان حقایق فرقان حکیمنده علی وجه التفصیل بیلدیرمدی ؟

بوکا جواب اوله رق دینه بیلیر که : قرآنی بوصورتله اترال بیوران الله عظیم الشان ، اوتوردیغمز اوی ، آرقه مزه کیدیکمز لباسی ، الحاصل ایکنه دن ایبلکه قدر محتاج اولدیغمز شیرلیده یاراده بیلیر ایدی . عجباً بونلری نیچون یار اتمامشده ، سزك سمیکزه ، اجتهاد کزه معلق براقش ؟

اولا سز بوکا بر جواب ویریکزده ، بنده سزك بوسؤالکزه جواب ویرهیم . مادام که بونك جوابی یوقدر ، انکده جوابی یوقدر . یاراتدیغنی عالمده قانونی بوصورتله جاری ایدن الله ، کلامندهده بو وجهله التزام ایجاز بیورمش ، قرآندن استنباط ایدیهجك حقایق بزم ادراکزه ، اجتهاد مزه براقش .

برچوق حکما ساحة طبیعتده اجماله افکار ایله بیکلرله حقایق استنباط ایتدکلری کبی بیک اوچوز بوقدر سنه دنبری برچوق علما و عرفاده اوساحة مقدسهده اعاب فکر ونظرله نیجه نیجه حقایقه ، نیجه نیجه دقایقه دسترس اولمشلر . شرق وغربده ظهور ، تحری حقیقه بذل سعی نامحصور ایدن بیکلرله ارباب فنون فصل بو کشفیات ظفریاب اولمشلر ایسه بیکلرله علما و عرفای دین مبین دخی بطون معانی قرآنیه دن لایعد ولا یحصی حقایق استنباط ایتمشلر ، بزم کوره بهجکمز سرائری بزه کوسترمشلر ، خزائن طبیعتك محتویات مکنونه سنی پیش نظر استفاده مزه دوکن ارباب فنون کی بونلرله قرآنك مکنونات و مخزونات بزه کوسترمشلر .

سوز سوزی آچار بوسوزلری سویلدیکم صروده ذهنمه بشقه
بر فکر لایح اولدی پکده صدد خارجنده اولدیغندن اندن بحث ایتک
ایسترم .

شمدی بر منکر چیقوبده دیسه که آدم سنده قرآنده کشف ایده جک
حقایق ، غورینه انفاذ فکره جالیشه جق دقایق زرده که ، نر انلردن
استنباط اولنان حقایق تالیه نك وجودینه قائل اوله لم ؟

« نیست تعمیق و تحقیق بلند — کودکان خرد فهمش میکنند ،
فجواي معلومنه قرآنك مندرجاتی اوزون اوزادی به دوشونمه که
نه حاجت ، هر بختی چو جق بلبله اکلار . زده قالدی بیوکار ؟

ایشته انسانی — صورت حقندن کورینوب — وادی ضلاله
سور و کلیه جک یمان بر قلاغوز !

فقط بو مسئله شوکا بکزر که جاهل بر آدم شو ساحة بی انتهای
طبیعت باقار . یرده کی کوکده کی بدایع قدرتی کوریر . رجل امی
سطور محرر ده نه کوریر سه ، سطور ملاء اعلی اولان اثار قدرت الهیه ده
دخی بر نقش ظاهریدن بشقه برشی کورده مز . بو حروف و ظرو فندن
هیچ بر معنی ، هیچ بر فحوی استنباط ایده مز . اناسندن طوغدی
طوغلی آنلری کوردیکی ، آنلره الفت ایتدیکي ایچون بوانار قدرتی
غایت بسیط ، غایت اهمیت سز کوریر . اوت ! کونش ندر : آی ندر ؟
پیلدیز ندر ؟ طاغ ندر ؟ طاش ندر ؟ انسان ندر ؟ حیوان ندر ؟ بویله
بیکلره ندر ؟ لری بریره دیزه جک اولسه ق آله جغمز جواب هیچ دن
عبارت قالیر !

فقط سمایه بر هیئت شناسک ، زمینه بر طبقات عالمانک ، حیوانات
ونباتاته او علملرده یکتا برداهینک ، انسانه بر مشرحک ، بر فیزیو-
لوزی عالمنک کوزیله باقه جق اولسه ق عجا بونلری نظر بسیط ایله
کورن بر جاهل کیسی کوریر ز .

بر نباتک انساجی ، بر کوزک ترکیبی ، بر کوکبک تدقیق سیری ،
تحقیق ماهیتی بزى سنه لرحه اشغال ایتزمی ؟ شوخالده جاهل بر آدم
ایچون یوق حکمنده اولان نیجه نیجه حقایق بزم ایچون ده اوله می
اولمق لازم کلیر ؟

ایشته حقایق قرآنیه ده بویله در . حاشائمه حاشا بزه بسیط کی
کورینن سطور نورا نورندن جهان جهان حقایق استنباط ایدنلر
واردر که یوقاریکی ارباب فنونه نسبه برامی ، بر جاهل نه در که ده
قالیر سه زده قرآنندن استنباط حقایق ایدن او اعظمه نسبه اودر که ده
بلکه اوندن آشای در کاتده قالیر ز .

« رحم الله عبداً عرف قدره ولم یثمد طوره » بو لایحه بی بوراده
براقلمده یوقاریکی بحثی اتمام ایده لم :

ایشکدها تفصیلنه کیریشه جک اولور ایسه که عناصر حقایق بالکز
قرآنده دکل — صحت قیدیه مقید اولمق اوزره — کتب منزله سماویه نك
کافه سنه تشمیل ایتمک کمز لازم کلیر . نوع بشرک عصر لر دنبری تتبع
واستقصا نتیجه سی اوله رق دسترس اولدینی حقایقک عناصر مکونه سی
کتب سماویه در . انسانلر دوشونمه نك طریقنی او کتابلردن او کرمش

شوکره دوشونمه لرینی توسیع ایده بوخاله کلمش لر در . خلاصه
اعمال فکر ونظرک منشاء اصلیتی کتب سماویه در . بوراده تاریخه
قارشو بر عصیان جاهلانیه جرأت ایتدیکمه ذاهب اولنسون . بحث
اوزامسه هنددن ، چیندن ، ژاپوندن دخی بحث ایدرایدک آنی ده بشقه
بر مصاحبه به براقلم .

لایعد ولایحی اولان اثار بشریه نك کافه سی اعمال فکر نتیجه سی
اوله رق الدقلری صور واشکال مختلفه دن طولای طبیعتک مالی اولمقندن
چقمه دقلری کی خزائن علم و عرفان بشرده منشأ اعتباریله کتب
منزله سماویه نك مالی اولمقندن چقماز .

حتی (کوستاولوبون) بو بحثک شو شقی کندی نقطه نظرندن
محاکمه ایدهرک بر اثرنده شو سطرلری یازیور « عالمده مشهود اولان
بوتحوالات نور عقل ایله ساحه زیب حصول اولما مشدر . خیالاته مبتنی
اولان ادیان ، وسمة زوال ناپذیری مدینتک کافه عناصری اوزرینه
اوردینی ، انسانلرک اکثریت عظیمه سی قوانین مخصوصه سنه تابع
طوتمقده دوام ایتدیکي حالده فکر ونظر نتیجه سی اولان مسالک فلسفیه نك
حیات اقوام اوزرند ، غایت آز بر تأثیری کورلمش ، بو مسالکک
کافه سی آز بر زمان ایچنده محو و نابود اولمشدر . انک شدید الشکمه
دولتک تشکلی ، مدینتک خزینه مشترکه سی حکمنده بولنان بدایع
ادبیه و فیه نك ظهوری هب ادیانک نتیجه تأثیر اعجاز نامسدر . »

بر کوستاولوبون « ک بو سوزینی تمامیه قبول ایتیوب یالگیز
ایچندن اله جغمز قدرینی الور ایسه که تأیید مدعا ایچون بر دلیل ده
قازانمش اولور ز .

بوسوزک بورایه نقلی مناسبت آلماییدی . فقط ملاحظه سابقه مز
بوعدم مناسبتی قوتندن دوشوردی . انک ایچون کتابک بو سطرلرینی
بورایه نقلده بر محذور کورمده ک .

بحث بورایه کلد کد نصکره رفیقم صددی تبدیل ایله دیدی که :
بعض کیمسه لر قرآن کریمک ترتیبه اعتراض ایدیورلر . مؤلفات
بشریه نك تلفیق و تنسیقی ده مضبوط بولیورلر بوکا نه دیه لم ؟

بوکا ویریه جک جواب پک قولای ! قرآن عظیم الشانی تصنیفات
بشریه ایله مقایسه یه قالدشمق مصنوعات انسانیه بی مصنوعات الهیه ایله
مقایسه یه قالدشمق دیمکدر . هر عقلک بداهة قبول ایده بیله جکی بر
حقیقت اولمق اوزره دیه بیلر که مثلاً بوکون انافس مصنوعات بشریه دن
برینی مثلاً بر سرای معالای اله آلام . بوسرایک درودیواری الکدقیق . الکدلربا
نقوش والوان ایله مزین ، ساحه امکانده جلوه کراولان خوارق صنعتک
کافه سی جامع بولنسون . هیئت مجموعه سننده کی انساق ، انتظام ، تناسب
عقللری حیرتله مستغرق ایتسون انسان ساعتلرحه حتی کونلرحه تماشا سنه
دویمسون ، عجا بوسرایک بو قدر دقایق صنعتی ، بو قدر خوارق فکر تی
جامع اولمسی ، انک طوغریدن طوغری به قدرت فاطره نك ید ابداعندن
چیقان و وهله اولی ده بزم انتظام دیدیکمز و بتون مکوناتک ماهیات مخصوصه
صه سنی تعیننه ، تقدیره الت اتخاذ ایتدیکمز مقیاسه موافق کلیه جکی بدیهی
بولنان عناصر مشکله یه تفوقنی ، رجحانی استنزام ایدرمی ؟ چونکه

اوسرایک تحتہ سی، تیموری، الوانی، اجماری الحاصل بتون اجزائی خزینہ طبعیت من جیقمش، بنی بشرک اوغناصری تالیفی نتیجہ سی اولہرق اوسرای وجودہ کتیرلشدن. بونک بویله اولمی انک اساسی تشکیک ایدن عنصرک استحقارینی استلزام ایدرمی؟ ذوی العقولدن فرد آفریده یوقدرکہ اعمال فکر بشر نتیجہ سی اولان اوبنای انک اجزائی اولان عناصر مختلفہ تر جیح ایتسون.

اوسرای اولسہ اولسہ بنی بشرک اسلوب ذوقسنہ موافق، کندی توسیمینہ مطابق اولمق اوزرہ بر بنیای بدیعہ نما اولہ بیلیر؛ قدرت فاطرمک، آھنک علویسی ماورای عقولہ اولان، آثار صنعتک بدایع قدرتک قارشیدنہ برکتلہ باردہ اشیدان انتظام خلقتہ نسبتہ صرف عدم انتظامدن عبارت اولمدیغنی بزہ کیم تأمین ایدہ بیلیر؟ بزم نفسمزمہ ملایم، ذوقزہ موافق کلن ہر شئہ منتظم دیمہ مزہ بزہ کورہ صحیح اولہ بیلیر سہدہ فطرتک ہر جزؤندہ کی انتظامی او اندازہ ایلہ اولچمکہ قاقیشمہ من صحیح اولہ ماز کی کلیر.

سوزک خلاصہ سی مؤلفات بشریہ یی مقیاس اتحاد ایدوبدہ کتاب اللہدہ کی انتظامی انزلہ مقایسہ یہ قاقیشمق فلان قلفہنک اثر مہارتی اولان بر سرای طوغریدن طوغری یہ ید قدرت الہیہ دن چیقسان آثار ایلہ مقایسہ، انزلہ ترجیح ایتک دیمکدر. حالوکہ آثار الہیہ بشقہ، آثار بشر بشقہ! ایشتہ بونک کی کلام اللہدہ کلام بشرلہ مقایسہ ایدیلہ من چونکہ بینلرندہ نسبت متصور دکلدن.

برکرہ شوسموواتہ باق تعدادینہ اعداد کافی اولیان نجوم بی پایانی کور. کویا جناب حق بونلری خزینہ لاتفای قدرتندن المش وفضای بی انتہایہ التون ذراتی کی لاعلی التعین سرنی ویرمش، اوت حقیقت اولہ کوریورز. شورادہ کورینن شوسکز بیلدیزک کیمی پارلاق کیمی سونوک. بونلرک بیلرینی خطوط ایلہ وصل ایتسہ غیر منتظم بر شکل پیدا اولیور. لایعد نجوم من متشکل اولان کھکشان بر طریق نورانی شکندہ نمایان! سمانک شوخیئتہ باقجہ ظاہراً قارمہ قاریشیق بر حالہ اولدینی کوریلیور.

بونلر بشقہ بر شکل منتظم تحتندہ بولنہ بیلیر ایدی. بزم محدود دماغمک انتظام نامنی ویردیکی وهرشیئی اکا تطبیق ایتک ایتسدیکی کودوک اندازہ یہ اویمان بو حالہ عجبا نہ نام ویرہ بیلیر. انتظام دیسہک بزم اندازمک کوستردیکی نسبت ہندسیہ یہ اویمور. دیمسہ بویچ اولیور. اوت سہادہ تصادفی اولہرق ظہور ایدیور دکلری اعتقادینہ محل ویرن اونجوم زاہرہ حقیقتسہ اولہ بر نظامہ اولہ بر انتظامہ تابعدرکہ انی اکلامق اقتدار بشرک خارجندہ در. صانع ازلی انلری انتظام محض اواق اوزرہ خلق بیورمش، برینک قیل قدرمدارندن انحرافی فرض اولسہ بتون دنیا ہرج و مرج اولور. سمواتک چرخ انتظامی بوزیلور: ایشتہ سہادہ مشہود اولان لایعد ولایحیی کواکبک وضعیات حاضرہ لرندہ بزم انتظام نامنی ویردیکمز، بیلیر بیلیمز وجودینی ہر شیدہ ارادیغمز تناسب ظاہری یہ موافق اولمدینی حالہ بونلرک ہیئت مجموعہ سندنہ اولہ بر انتظام، اولہ بر انتساق

وارددرکہ عقل بشر اورادہ طوریر. ایشتہ مصابیح سمای حقیقت اولان فرقان حکیمک ایات بیناتی دخی سمواتدہ کوریلان وبرطاقم انظار بسیطہ یہ قارشی حاشا ثم حاشا غیر منتظم کی کلن صور واشکال نجومندہ مندیج انتظام خارق العادہ کییدر. ظاہر بین اولانلر انلری منتظم دکل کی کوریورلر. فقط عدم انتظام انلردہ دکل انی کورن کوزلردہ در. نور ایمان و عرفان ایلہ باقانلر انلردہ کی انتظام خردسوزی وھلہ اولادہ کوریورلر. حیران اولورلر. بوانتظامی کورمک توفیقہ وابستہ در. صدد خارجندہ ايسہدہ سویلہ دن کچہ میہ جکم بومنتظم کورمہ مک یالکتر قرآنہ منحصر قالسہ ای. فقط خلقتک ہیئت مجموعہ سی ناقص کورن کامل کوزلر وار. بونلر قرآنی دکل خلقتی بیلہ بکشمیورلر. فقط عجبا بومیزی نردن کتیرمشلر؟ اوت بوکی ادملر خلقتہ نقصان اسناد ایدیورلر. حال حاضرہ سیر تکامل دیورلر. مثلاً لایینچ عالمک انی بر عالم اولمدیغہ، فقط ممکن اولان عوالمک اک ایوسی اولدیغہ قائل اولیور. انلر نہ دیورلر سہ دیسونلر قدرت قاهرہ الہیہ دنیای بویله ایشتمش بویله یاراشمش بکشمیلر دھا ایسی بولسونلردہ بنی دہ برابر کتورسونلر.

فقط اصل بورادہ شایان ملاحظہ بر جہت وار. عجبا خلقتہ نقصان اثبات ایدنلر خلقتک بونقصانی ادراک ایدہ جک کلی نردن اقتباس ایتمشلر؟ کندیلریدہ اونقصان خلقتک اجزاسندن اولدقلری حالہ خلقتک نقصانی حقندہ ویردکاری بو حکمک طوغریلغنی بزہ نہ ایلہ تأمین ایدہ جکمر؟ حاشا ناقص اولان برخالقک مخلوقاتیدہ ناقص اولمق لازم کلیر. زیرا «ظل المعوج معوج» اکری برشیئتک کولکہ سیدہ اکری اولمق ضروریدر. اگر کندیلرندہ خلقتک نقصانہ حکم ایدہ جک برکال وار سہ انلرک بوکالی مطلقا انک فوقندہ اولان برکالک اثر ایجادی اولمق لازم کلیر. چونکہ ناقصدن کامل صادر اولماز. اولہ کامل وجودلری خلق ایدن بر خالقک آثار سائرہ صنع و قدرتیدہ ناقص اولہ میہ جنی درکاردر.

خلقتہ نقصان اسناد ایدنلر کندیلرینک دہ ناقص اولدیغنی اعتراف ایدرلر سہ بو حکملری اوزمان ہیچ صحیح اولہ ماز. چونکہ بر آدمک کندی نفسندہ کی نقصانی کورمسی ایچونانی کورہ جک، کوسترہ جک برکالی حائر اولمی لازم کلیر.

بزم فطرتندہ ناقصدر دیمک بن کامل دیمکدر. بن کامل فقط اشیا ناقصدر. دیمک منطقہ قابل دکلدن. چونکہ برشیئتک جزؤندہ تجلی ایدن کلاک کلندہ تجلیسی بطریق الاولادر.

یوقاریکی بحثک نتیجہ سی اولہرق شونی سویلیہ لم کہ: بومرکباتک اساسی نصل عناصرہ منتهی اولور سہ سلسلہ افکار بشردہ شرائع انبیایہ منتهی اولور. انسانلر مادی معنوی نہ یہ مالک ايسلر بونلرک کافہ سی تلقین دینی اثری اولان اساسلرک عصرأ بعد عصر توسیعندن بشقہ برشی دکلدن.

دین الدن کیدرسہ انسانلردہ فضیات نامنہ برشی قالماز. مبنای فضائل بر رجفہ مدھشہ الحاد ایلہ بیقیلور سہ اوانہدام مدھشدن قائلان

قائم‌ش اوروپا سیاستی اقتصادیدر ، ملکیدر ؛ یوقسه دینی برسیاست دکلدن ، دیور .

بیلیم موسیو هانوتونک سویلیدیکی مسلمانلر کیملردر؟ بوخبرلری کنیدیسه ویرن هانکی آدملردر؟ اگر بونلر هندیلیر ایسه اجنبی برحکومتک تابعیتی آلتیده بونلار بوقومک کرک خطبه لرنده ، کرک غزته لرنده حاکم لرینه قارشى مطیع اولدقلرینی ، اولرک عدالتنه ربط امید ایتدکلرینی ، حق لرینی ده یولیه آرادقلرینی اثبات ایدر سوزلره دائماً تصادف ایدیورز .

یوق ، اگر روسیه مسلمانلری ایسه اولرکده حکومت متبوعه - لرینه ، کذلک حکومت متبوعه لرینک اولره قارشى بسلدیکی اعتماد هرکسک معلومیدر . حتی روسیه حکومتی مسلمان تبعه سنی اورتودوکس مذهبنده اولیان خریستیانلره بیله ترجیح ایدر .

اگر بونلر افغانیلیر ایسه افغان امیرینک انکلیزلره قارشى دوستلانی بک معروفدر . بونکه برابر بودوستاق امیرک کنیدی مملکتی حقنده کی محبته ، مصالح مملکتته عائد حرمت وغیرته اصلا منافی دکلدن .

اگر عجملر ایسه بونلرکده روسیه سیاستنه قارشى نه امین براویقوده بولندقلرینی بیلیمین یوقدر .

اگر فاسیلیر ایسه بوزوالیلیر سیاست دینه بیله جک هرشیدن آزاده بولنیورلر ؛ دها طوغریسی هم دینه ، هم دنیا به عائد بتون شئوندن غفلت محض ایچنده لاینقطع بربرلریله اوغراشیورلر ؛ بربرلرینی اولدیریورلر ؛ بربرلرینی صویورلر . قضای الهی زوالیلرک موجودیتنه خاتمه چکنجه به قدر بوخالده دوام ایدوب کیده جکلر .

شاید هیچ بری دکلدن تونسلیلیر ایسه موسیو هانوتو اولنری اهل اولدقلری اوصاف ایله ثنا ایدیور ؛ کنیدیلرینه مجرد حریت دینه بخش ایتدیکی ایچون فرانسه نفوذینی ممنونیتله قبول ایتدکلرینی سویلیور .

غالبا موسیو هانوتو عثمانیلری قصد ایدیور ؛ نته کیم بقیه کلامی بوکا دلالت ایتدکدن بشقه عثمانی خریستیان سوزی ده بونی اوقشایور . عثمانیلردن مصریلره کلنجه بونلرک کرک اوروپا لیره ، کرک خریستیان عثمانیلره عدم اعتمادینی کوستر هر هیچ برحالی یوقدر . زیرا مصر مسلمانلری مسلمانلره خاص اولان محاکم شرعیه استثنای ایدلیدیکی صورتده حکومتک بتون امورنده وطنداشلری اولان قبطیلره مشترکاً چالشیورلر . آرمه لرنده ده صوک درجه ده وفاق حکمفرما اولیور . هرایکی طرفک بربرندن دوستلری وار . دیگر طوائف مسیحیه ایله ده بوسورتله کینیورلر . آنجق بارد بر تعصب دینی اظهار ایدن ، یا خود یتنه بویله کور کورینه بر تعصب ساقه سیله مسلمانلرک منفعتلرینی خللدار ایتکه ، دینلرینه تعرض ایلکه قالقیشانلره قارشى طبیعی مقابله ده قصور ایتورلر . بوسوزیمزه موسیو هانوتو ایله قونوشان صاحب امتیازدن دها یقین شاهد آرامیز . چونکه بوذات عثمانی - روس محاربه سنده مسلمانلرک علیهنده بولندقدن ، عراقی حادثه سنده یابه جفنی یایدقدن صکره مسلمانلر یتنه کنیدیلرینک دوستی

توزلر ، طوبراقلر عالم انسانیتک بصر بصیرتی کور ایدر . نیکیم بعض یرلرده ایتش . انسانیت ، حیوانیت درکه سندن آشانی بردرک به اینره چونکه حیوانات سوق طبیعی دائره سندن چیه ماز . فطرتک کنیدیلری ایچون چیزدیکی حدی تجاوز ایده من . حیوانلغنی ، خصائص طبیعیه سنی محافظه ایدر . فقط انسانلر اولیه دکل ، انلرده سوق طبیعیدن بشقه برقوت وار . بوقوت کنیدیلرینی شاشیردیر . عقلک کالی فضائل انسانیه ایله ، فضائل انسانیه ده دیانتله قائمدر . دین کیدنجه انسانده فضیلت نامنه برشی قالماز . فضائل محو اولنجه عقل استادکاهنی غائب ایدر . محظورات ، مباحات صرسته کچر . اورته ده هیچ بر رابطه ضابطه ، قالماز . انسان مادیاتده بردرجه به قدر یولانی شاشیرمه بیله ، وجدانیات اعتباریه ظلمت ضلال ایچنده قالیر اوعلنده برخطوه بیله اتمه ماز . آتدینی هرخطوه کنیدیسی غیای بی پایان خسران وهلاکه یووارلار . زمان کلیرکه اوکی آدملر حیوانلغنه ، انک مخصوصاتندن اولان صنوته ، راحت راضی اولورلر . انی الک بیوک سعادت کوریرلر . فقط مع التأسف اوسعاده ده فائل اوله مازلر . چونکه صفوت حیوانیه لرینه ، بوزولمش ، تفسخ ایتش انسانیتلری مانع قویدر . او انسانیت متفسخه نیک التهاب مدهشی دماغلرده اثر نمای دهشت اولدقدن صکره وای او عالم انسانیتک حالته ! دین جلیلمزک قدرینی بیله لم ، اودائرة منجیه داخلنده اکتساب فضائله چالیشه لم . ایشته کرک یوقاریکی آیت حقنده ، کرک انک سوقله اندن صکره سویلنن دیگر سوزلر بوراده ختام ولدی . ارقداشده بردرجه به قدر غنی تصدیق ایدر کی اولدی .

فرید

تصحیح : ۷۰ نومرولو نسخه نیک ۲۸۰ نجی صفحه سنک صوک
تصحیح پرووای ضایع اوله رق مطبعه جه تصحیح ایدیلهمه مسی
حسیله « انگلوساقسونلرده فکر حکومت » مقاله سنک صوک
ستوننده قالان شو (۱ سطر : قیجزدرلر ، اوتسفورد ۴ طبله - ۱۸
الحاصلی - ۲۲ جله تنیه - ۳۴ بومکلفاتک حصولی) یا کلیشلرک
بروجه آتی تصحیحی لازم کلیر :
(متمیزدرلر ، اوتسفورد ، - طبله نیک - الحاصل - جله
تغزیریه - بومکلفاتک حصولی)

هانوتو و اسلام

مسلمانلرک بتون اوروپا سیاستنه قارشى سوء ظن بسلهمه سی ، مسلمان ارباب سیاستک دولتلردن هیچ برینه اعتماد ایده مامسی ، بونلرک اوروپای نصرانیتک مصالحی کنیدی مصالح اسلامیه لرینه مخالف کلیر اعتقادنده بولمسی ، الحاصل مسلمانلرک نه قدر صداقله خدمت ایدرسه ایتسون ایچلرندن هیچ برخرستیان عثمانی به امنیت کوستره - میه جک قدر خریستیانلره قارشى اعتمادسز اولمسی معروف برجریده نیک صاحب امتیازدن ، استانبولده ، پارسیده اوطوران بعض عثمانیلر طرفندن هانوتونک قولانغنه عکس ایتشده اونکچون کنیدیسی